

Svenska skolfilmer kan räddas för framtiden

Henrik Persson är mannen som räddade den gamla svenska skolfilmen undan förstörelse. I sista stund samlade han in de filmer som miljontals svenska elever sett under sin skoltid på 1900-talet.

För inte alls så många decennier sedan fanns det festliga dagar i skolan då det släpades in en 16-millimeters filmprojektor i klassrummet. Gardinerna drogs för. Projektorn började med sitt knattande. Ur högtalaren hördes en berättare som med dåtidens högt travande röstföreläsning förklarade skeendet.

Eleverna tittade på något som brukar kallas skolfilm. Oftast handlade det om dokumentärer.

Det finns en person i Sverige som förstått att de här filmerna höll på att gå förlorade: Henrik Persson, till vardags gymnasielärare i elektroteknik.

– **EN GÅNG PÅ 1990-TALET** skulle jag visa min klass den svenska versionen av Disneys "Vår vän atomen". Då berättade personalen på AV-mediecentralen i Skövde att filmen kasserats och förstörts. Han förklarade också att hanteringen av 16-millimeters skolfilm snart skulle upphöra helt. Jag frågade omgående om jag fick ta med några filmer för att rädda dem. Svaret blev nej.

Henrik Persson var upprörd. Han förstod att de flesta av de gamla skolfilmerna aldrig skulle överföras vare sig till video eller dvd. Då ringde han till ett av filmbolagen som ägde filmerna.

– Direktören tyckte det var en katastrof att denna kulturskatt skulle gå ur tiden. Och jag förklarade framt att jag ville starta ett arkiv. Han tyckte det var bra.

Vid ett möte i Stockholm mellan flera filmbolag beslöt att Henrik Persson fick ta över de gamla filmrullarna med skol- och utbildningsfilm. Och så började Henrik Perssons fara runt i lastbil till landets skolor och AV-mediecentraler och samla in filmerna.

Läraren Henrik Persson har samlat in tusentals skolfilmer och nu jagar han sponsorer för att arkivet ska leva vidare.

FOTO: JOHAN CARLÉN

– Intresset ökar hela tiden och nu kommer det film från hela landet, även från privatpersoner och företag, samt från det svenskspråkiga Finland. Nu arkiverar vi även skolradio, tidstypiska bildband och teknisk utrustning.

Samlingen innehåller i dag tusentals filmer, den äldsta från 1909. De senaste är från slutet av 1980-talet. Till glädjestunderna hör då Henrik Persson laddar projektorn och tittar på några gamla skolrullar. Det är sanna tidsdokument med namn som "Pojken som lärde sig ansvar", "Jag är Johns hjärta" och en halvsekel gammal film som "En afrikansk negerby", eller "Kom med till stenåldern" gjord 1969 av bolaget Pogo Pedagog.

– Det här är välment, undervisande filmer och de ger en bra inblick i hur man tänkte för inte alls så länge sedan. Ett typexempel är filmer som beskriver hur mycket mer styrd skolvärlden var då.

ARKIVET ÄR PLACERAT i ett stort berg- rum i en gammal ledningscentral för civilförsvaret i Henrik Perssons hemstad Mariestad. Kommunen hjälper till med hyran och Henrik Persson betalar bara 500 kronor i månaden.

– Viktigast nu är att rädda filmer

och samlingar som vi vet finns, men som riskerar att förstöras.

Målsättningen är att upprätta en historisk AV-mediecentral för Norden, där allt är överfört till digital form, så att materialet öppnas för utbildning, forskning och inte minst som underhållning för allmänheten.

NU LETAR HENRIK PERSSON febrilt efter sponsorer, även i svenskbygderna i Minnesotaområdet i USA, eftersom han tycker att det blivit så svårt med sponsorer i Sverige. Men den yttersta önskan är att kunna driva arkivet i samarbete med andra institutioner.

– Dessvärre är samlingen ännu inte katalogiserad, eftersom ingen kan jobba på heltid med arkivet.

Henrik Persson har gjort upp en omsorgsfull handlingsplan, men tycker att projektet håller på att växa honom över huvudet.

– Jag gör det här vid sidan om mitt jobb som lärare i elektroteknik i Norge.

MARCUS BOLDEMANN

marcus.boldemann@dn.se 08-738 20 59

**HÖSTERBJUDANDE
PÅ VINTERNS ALLA**